

Η ενοφυλία ή η αφυλία ως ο προορισμός του ανθρώπου στο θρησκευτικό σύστημα του Γνωστικισμού (Αρχιμ. Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας)

/ Πεμπτουσία

Οι Γνωστικοί τόνιζαν όλως ιδιαιτέρως την αυτόνομη αθανασία της ψυχής, ως του εν τω ανθρώπω θείου στοιχείου, και αρνούσαν την σωτηρία της σαρκός και την ανάσταση. Εφόσον λοιπόν η σωτηρία για τον Γνωστικισμό ταυτίζεται μόνο με τη λύτρωση του πνευματικού στοιχείου, κατά συνέπεια προορισμένο για να σωθεί είναι μόνο η ψυχή και όχι το υλικό σώμα το οποίο καταδικάζεται, τότε η κατάσταση της διαίρεσης των δύο φύλων, η οποία χαρακτηρίζει το υλικό σώμα, δεν μπορεί να είναι ιδανική κατάσταση αλλά ταυτίζεται με την πτώση, αποτελεί σχέδιο ενός κακού δημιουργού Θεού. Κατά συνέπεια πρέπει να αναιρεθεί και να

οδηγηθεί ο άνθρωπος στην πρωταρχική κατάσταση της ενοφυλίας.

Τελικός προορισμός του ανθρώπου για τον Γνωστικισμό είναι να υπερβεί τη διάσπαση των φύλων και να καταστεί ανδρόγυνος και αρρενοθήλυς όπως είναι ο πρωταρχικός πνευματικός Άνθρωπος, ο οποίος αποτελεί το αιώνιο πρότυπο. Ο καθηγητής Π. Χρήστου τονίζει χαρακτηριστικά: «η εις δύο φύλα διάσπασις του σώματος αφύσικος και προσωρινή, της οποίας η αιτία ηλθεν εις την ενοφυλίαν ή αφυλίαν». Για τον σκοπό αυτό επιζητούμενον ιδεώδες».

Στην Ορθόδοξη θεολογία υπάρχει η

εσχατολογική προοπτική της σωτηρίας που ταυτίζεται με τη μέλλουσα ανάσταση, τη λύτρωση από τη φθορά και το θάνατο, τη σωτηρία σώματος και ψυχής. Όπως επισημαίνει ο άγιος Ειρηναίος στην αντιγνωστική του πολεμική, η τελειότητα υπάρχει στο τέλος, όχι στην αρχή. Αντίθετα στο Γνωστικισμό η εσχατολογία ταυτίζεται με την επιστροφή σε αυτή την ιδεατή πρωταρχική πνευματική κατάσταση που βίωνε η ψυχή πριν τον εγκλωβισμό στο υλικό σώμα, την απελευθέρωση από τα δεσμά του υλικού σώματος. Ο σκοπός της ανθρώπινης ύπαρξης λοιπόν είναι να συνειδητοποιήσει ο άνθρωπος το θείο στοιχείο, το οποίο είναι εγκλωβισμένο μέσα στο υλικό του σώμα. Ο άνθρωπος όμως δεν γνωρίζει τον τρόπο εξόδου από τον υλικό κόσμο και την είσοδό του στον κόσμο του πνεύματος και του φωτός. Η μυστική αυτή Γνώση δίνεται στον Γνωστικό από τον Σωτήρα ο οποίος είναι ο Ιησούς Χριστός. Η ταύτιση της σωτηρίας με την επιστροφή σε αυτή

την πρωταρχική κατάσταση εκφράζεται με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο στο γνωστικό ευαγγέλιο του Θωμά όπου στην ερώτηση των μαθητών σχετικά με τα έσχατα και την τελική σωτηρία ο Ιησούς τους απάντησε: «Μήπως ανακαλύψατε την αρχή, ώστε να αναζητάτε και το τέλος; Γιατί όπου είναι η αρχή εκεί θα είναι και το τέλος. Μακάριος όποιος βρει τη θέση του στην αρχή αυτός θα γνωρίσει το τέλος και δεν θα γευθεί θάνατο».

Στον Γνωστικισμό λοιπόν τα έσχατα ταυτίζονται με την αρχή και σωτηρία είναι η επιστροφή σε αυτή την πρωταρχική πνευματική κατάσταση. Κατά συνέπεια ο Γνωστικός δεν επιδιώκει ανακαίνιση, ανάσταση και αφθαρτοποίηση της ανθρώπινης ύπαρξης, αλλά απεγκλωβισμό από τα δεσμά του υλικού σώματος και επιστροφή σε αυτήν πρωταρχική πνευματική κατάσταση όπου η ψυχή ήταν δίπλα στο Ύψιστο Θεό Πατέρα.

Ο Γνωστικισμός, συνεπής στην αντικοσμική του στάση, διδάσκει ότι ο άνθρωπος πρέπει να αρνηθεί να υποταχθεί στον δημιουργό Θεό της Παλαιάς Διαθήκης, ενός κακού θεού, του υλικού σώματος και σε όλες τις διακρίσεις και διαιρέσεις που αυτός έχει επιβάλλει. Μία από αυτές είναι η διάκριση των δύο φύλων. Η Βασιλεία του Θεού, όπως περιγράφεται στην Τρίμορφο Πρωτέννοια, κείμενο της γνωστικής βιβλιοθήκης του Χηνοβοσκίου ή Nag Hammadi, είναι απόδραση από την πολλαπλότητα των μορφών και αποκατάσταση σε μια πρωταρχική ενότητα η οποία διαταράχθηκε από τον εγκλωβισμό της ψυχής εντός του υλικού σώματος. Εάν η πτωτική κατάσταση για τον Γνωστικισμό αποτελεί το γεγονός της διαίρεσης σε δύο φύλα, όπως τονίσαμε παραπάνω, ο απεγκλωβισμός από τα δεσμά του υλικού σώματος και η σωτηρία ταυτίζεται με την είσοδο σε μια κατάσταση οντολογικής ένωσης και κατάργησης των δυο φύλων, μιας ενοφυλίας όπου «ουκ έστιν ούτε θήλυ ούτε άρσεν, αλλά καινή κτίσις, “καινός άνθρωπος”, ο εστιν αρσενόθηλυς», όπως επεσήμαναν οι Ναασηνοί.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)